

Handdesinfectiemiddelen

Onderzoek naleving wettelijke eisen toelating, samenstelling en etiket

Handdesinfectiemiddelen moeten voldoen aan de wettelijke veiligheidseisen om risico's voor mens, dier en milieu te voorkomen. De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) onderzocht of de voor de Nederlandse consumentenmarkt

bestemde handdesinfectiemiddelen voldoen aan de eisen van de toelating, samenstelling en het etiket. In deze factsheet staan de uitkomsten van het marktonderzoek 2018.

Aanleiding

Vanaf 2014 worden handdesinfectiemiddelen op de Nederlandse consumentenmarkt toegelaten door het College voor de Toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb). De NVWA heeft niet eerder systematisch onderzocht of sindsdien de toegelaten handdesinfectiemiddelen op de Nederlandse markt voldoen aan de wettelijke eisen. Het ministerie van Volksgezond, Welzijn en Sport verzocht de NVWA, naar aanleiding van de aanbeveling van de Gezondheidsraad in 2016¹, een marktonderzoek te doen naar het gebruik van desinfectiemiddelen in consumentenproducten.

Risico's

Desinfectiemiddelen bevatten specifieke werkzame stoffen om bacteriën, schimmels en/of virussen te bestrijden. Verkeerd gebruik en een verkeerde concentratie aan werkzame stoffen kan schadelijk zijn voor mens, dier en milieu. De kans dat bacteriën resistent worden tegen het desinfectiemiddel, is dan groter, waardoor ze moeilijker te bestrijden zijn. Alleen van de toegelaten desinfectiemiddelen is de werkzaamheid getoetst door het Ctgb, het veilig gebruik is dan gegarandeerd.

1: Rapport "Zorgvuldig omgaan met Desinfectantia", 21 december 2016.

Werkwijze

Producten

In de periode april tot augustus 2017 bemonsterde de NVWA 47 verschillende handdesinfectiemiddelen. Het betreft nagenoeg alle merken beschikbaar voor de Nederlandse consument. Ze zijn bemonsterd bij webwinkels (drogisterijen en groothandels in schoonheidsproducten, babyartikelen, kantoor en vrijetijds artikelen) en in het reguliere winkelkanaal (drogisterijen, supermarkten en buitensportzaken). Het betreft met name handgels, in mindere mate zijn ook vloeistoffen, sprays, zeep en schuim bemonsterd.

Het onderzoek richtte zich op handdesinfectiemiddelen met een desinfecterende claim op het etiket¹. Met name handdesinfectiemiddelen voor de consument zijn bemonsterd, maar ook producten voor dienstverleners (zoals tatoeërs en schoonheidsspecialisten).

De onderzoeksitems en gebruikte analysemethoden zijn voorafgaand aan het onderzoek aan de desinfectiemiddelen- en cosmeticabranche voorgelegd. Deze documenten en foto's van de onderzochte producten zijn beschikbaar op de website van de NVWA: www.nvwa.nl (gebruik de zoekterm 'handdesinfectiemiddelen').

Onderzoekitems

Op basis van het etiket of de Ctgb-toelating onderzocht het NVWA-laboratorium de producten op het gehalte van de 12 veel voorkomende werkzame stoffen. De minder voorkomende werkzame stoffen zijn geïnventariseerd op basis van de vermelding op het etiket. De samenstelling aan werkzame stoffen werd getoetst aan die van de toelating.

Daarnaast beoordeelde de NVWA het etiket van de middelen op de volgende verplichte informatie:

- 1) gebruiksvoorschrift:
  - beschrijving doel van het product, bijvoorbeeld 'hygiënische handdesinfectie ter bestrijding van bacteriën'
  - categorie gebruikers waarvoor het product bestemd is, bijvoorbeeld 'voor professioneel gebruik'
- 2) gebruiksaanwijzing:
  - beschrijving hoe het product te gebruiken, bijvoorbeeld de dosering en minimale inwerktijd
- 3) gevaarsinformatie:
  - gevarensymbolen
  - tekstuele gevaaraanduidingen, bijvoorbeeld 'licht ontvlambaar'
  - tekstuele voorzorgsmaatregelen, bijvoorbeeld 'verwijderd houden van warmte'
  - voelbare gevaaraanduiding, die blinde en slechtziende mensen informeert dat er een gevaarlijke stof in de verpakking zit
- 4) toelatingsgegevens:
  - toelatingsnummer Ctgb, bijvoorbeeld 12345N
  - naam en adres van de toelatinghouder
- 5) gehalte werkzame stof

Tot slot beoordeelde de NVWA de aanprijzing van het product door de (web)winkels.

¹ Systematiek voor het indelen van grensvlakproducten als geneesmiddel, cosmeticum, medisch hulpmiddel, biocide of waar

(bezien vanuit Productsoort 1 Annex V Richtlijn 98/8/EEG 'Producten voor menselijke hygiëne')

Wettelijke eisen

Een huiddesinfectiemiddel met een werkzame stof en met een desinfecterende of antibacteriële claim is een zogenaamde biocide. Voorbeelden van deze claims zijn 'voor hygiënische handdesinfectie', 'bacterie- en virusdodend', 'met desinfecterende werking' en 'antibacterieel gel'.

Een biocide moet voldoen aan de Europese Biocidenverordening (EU) 528/2012 en aan de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Ook moet het een toelating hebben van het Ctgb. Onder andere het toelatingsnummer en verplichte meldingen moeten op het etiket staan, samen met de werkzame stoffen die in het product zitten. Het soort en gehalte van de werkzame stof(fen) moet overeenkomen met de voorwaarden van de toelating.

Alleen als een desinfectiemiddel is toegelaten door het Ctgb mag het worden aangeprezen als een huiddesinfectiemiddel in winkels of op een website. Cosmetische producten met minder opvallende antibacteriële claims mogen niet als desinfectiemiddel worden aangeprezen. Voorbeelden van deze claims zijn 'voor (hygiënisch) schone handen zonder water en zeep', 'hygiënische handgel' en 'helpt bij bescherming tegen bacteriën'.

Resultaten

Van de 47 producten voldoet slechts 6 aan alle onderzochte veiligheidseisen (13%). Bijlage 1 beschrijft de resultaten per product.

Toelating

De meest voorkomende afwijking is dat producten niet zijn toegelaten door het Ctgb. Het gaat hierbij om 28 producten (60%), waaronder ook 3 producten met een samenstelling die niet overeenkomt met de toelating.

Geen Nederlandse toelating

Van de 28 niet toegelaten handdesinfectiemiddelen zijn er 9 geregistreerd als biocide, geneesmiddel of medisch hulpmiddel in een ander Europees land (België, Frankrijk of Duitsland). Ook is 1 product in Nederland wel toegelaten, maar dan voor de andere toepassing (oppervlaktedesinfectiemiddel). Al deze middelen zijn bemonsterd bij webwinkels. Het is niet

toegestaan deze middelen in Nederland te verhandelen.

Samenstelling

Voor 3 van de 28 niet-toegelaten desinfectiemiddelen is de samenstelling aan werkzame stoffen op het etiket anders dan volgens de toelating van het Ctgb. De gehalten ethanol waren lager dan voorgeschreven (14% en 22% lager) of er was een andere werkzame stof aanwezig (combinatie 2-propanol + ethanol in plaats van 2-propanol). Door deze verkeerde samenstelling zijn deze middelen wettelijk niet toegelaten en zijn daarom ook als zodanig beoordeeld.

Etiketcontrole

Het etiket van 15 van de 22 desinfectiemiddelen (waaronder 19 toegelaten en 3 zonder toelating vanwege onjuiste samenstelling) voldoet niet aan de wettelijke eisen. Tabel 1 geeft de het soort afwijking weer en hoe vaak deze voorkomt, met daarbij een specificatie. Een product kan meerdere afwijkingen hebben.

afwijking	frequentie
gevaarsinformatie ontbreekt/onjuist:	11
- <i>gevaarsymbolen</i>	2
- <i>tekstuele gevaaraanduidingen</i>	4
- <i>tekstuele voorzorgsmaatregelen</i>	6
- <i>voelbare gevaaraanduiding</i>	3
gebruiksaanwijzing ontbreekt/onjuist	8
gebruiksvoorschrift ontbreekt/onjuist:	6
- <i>categorie gebruikers</i>	4
toelatingsgegevens ontbreken/onjuist:	4
- <i>toelatingsnummer</i>	2
- <i>naam en adres toelatinghouder</i>	2
gehalte werkzame stof	3

Tabel 1: eindresultaat van soort en aantal afwijkingen op etiket

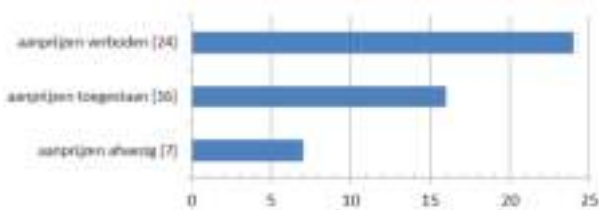
Met name de gevaarsinformatie is onjuist of ontbreekt (11 keer); in de meeste gevallen betreft het de tekstuele voorzorgsmaatregelen. Dit levert een veiligheidsrisico op, omdat de gebruiker dan niet geïnformeerd wordt over de mogelijk gevaren van het product.

Ook ontbreekt vaak de gebruiksaanwijzing en het gebruiksvoorschrift (8 keer respectievelijk 6 keer). Het doel van het product, de categorie gebruikers voor wie het product bestemd is en een beschrijving hoe het product te gebruiken zijn onjuist of onvolledig. Dit levert een veiligheidsrisico op, omdat de gebruiker dan niet weet hoe het product gebruikt moet worden.

De toelatingsgegevens en het gehalte werkzame stof staan het minst vaak niet of onjuist op het etiket (4 keer respectievelijk 3 keer). Deze afwijkingen leveren niet direct een veiligheidsrisico op, maar het zijn wel wettelijke verplichtingen.

Aanprijzen

Het aanprijzen van alle 47 producten werd beoordeeld. Figuur 2 geeft aan of het product werd aangeprezen als desinfectiemiddel en of dat is toegestaan.

Figuur 2: resultaat aanprijzen als desinfectiemiddel

In 24 gevallen (51%) is deze aanprijzing niet toegestaan omdat het desinfectiemiddel niet is toegelaten door het Ctgb. Het betreft hier met name webwinkels. De consument wordt in deze gevallen niet goed geïnformeerd: het product wordt aangeprezen om te desinfecteren, terwijl het middel hier niet voor is toegelaten door de Ctgb. In 16 gevallen (34%) is het aanprijzen toegestaan, omdat het desinfectiemiddel wel is toegelaten. De resterende 7 producten (15%) werden niet aangeprezen als desinfectiemiddel, waarvan in 4 gevallen dat wel is toegestaan.

Overigens troffen inspecteurs bij het nemen van monsters in totaal 15 producten zonder desinfecterende claim (cosmetica) aan, die door de winkel of webshop onterecht werden aangeprezen als desinfectiemiddel. Dit is niet toegestaan. Inclusief deze cosmetica producten waren 70% van de aanprijzingen als desinfectiemiddelen onterecht.

Maatregelen

De NVWA legde boetes op voor het verhandelen van niet toegelaten desinfectiemiddelen. Voor etiketafwijkingen met een veiligheidsrisico en voor het onterecht aanprijzen als een desinfectiemiddel gaf de NVWA waarschuwingen.

De bedrijven moeten de afwijkende producten uit de handel halen. Ook kunnen ze producten van nieuwe etiketten voorzien als dit de afwijking opheft. De

NVWA kan niet handhaven op het verhandelen van niet in Nederland toegelaten middelen die worden aangeboden door een buitenlandse website.

Vervolg

De resultaten van dit onderzoek zijn in juni 2018 gepresenteerd aan de Europese Commissie. Er is aangegeven dat er aandacht besteed moet worden aan de handel in niet-toegelaten biociden via webwinkels tussen de lidstaten. Ook is de Europese commissie gevraagd meer duidelijke Europese richtlijnen te geven voor het beoordelen van producten als desinfectiemiddel.

De NVWA doet herinspecties om te controleren of de afwijkingen zijn opgeheven.

Conclusie

Van de 47 onderzochte handdesinfectiemiddelen voldoen er slechts 6 aan de wetgeving (13%). 60% is niet toegelaten door het Ctgb, de werkzaamheid en veiligheid is dan niet getoetst.

Op twee derde van 22 toegelaten desinfectiemiddelen (inclusief een samenstelling die niet overeenkomt met de toelating), ontbreekt op het etiket verplichte informatie. Met name de gevaarsinformatie ontbreekt, gevolgd door de gebruiksaanwijzing en het gebruiksvoorschrift. De gebruiker wordt dan onvoldoende voorgelicht over het juiste en veilige gebruik. In 3 gevallen komt de samenstelling niet overeen met de toelating, waardoor de werking anders is dan bij de toetsing door het Ctgb.

In 70% van de gevallen is het aanprijzen als desinfectiemiddel in de winkels of op websites niet toegestaan. De consument wordt in deze gevallen niet goed geïnformeerd: het product wordt aangeprezen om te desinfecteren, terwijl het middel hier niet voor is toegelaten door de Ctgb.

Webwinkels bieden soms handdesinfectiemiddelen aan die niet in Nederland, maar in andere Europese landen zijn toegelaten. Voor de consument is het daarom van belang om bij de aanschaf van handdesinfectiemiddelen te kijken of er op het etiket een Nederlands toelatingsnummer staat. Alleen dan is de werkzaamheid getoetst, is het product toegelaten in Nederland en wordt resistentie van bacteriën voorkomen.

Bijlage 1: resultaten toelating, etiket en samenstelling desinfectiemiddelen

merk, batchcode en type product	toelating Ctgb	samenstelling ^②	etiket ^②	oordeel en actie ^③
Alcohol Podior 80% 1000ml; 20160283	✓	✓	✗ - gebruiksaanwijzing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Aniosgel 85 NPC gel desinfectant pour friction 100ml; WOO2045	✗ ①	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Aseptoman Händedesinfektions-mittel 1L Desomed; 459481	✗ ①	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Body Benefits Desinfectant hand gel 500 ml; 2539 03:54	✗	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Care Plus Clean Pro Hygiene gel 100 ml;151308	✗ ①	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Cien Med Hand sanitizer gel 50 ml;628161	✗	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Cpharm Gel Hygiene des main 100 ml; 9138A	✗	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
CMT Hand Disinfection gel 250 ml;2016250402	✗ ④	✗	✗ - gevaarsinformatie (voelbare gevaarsaanduiding)	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Deb Instant Foam® Complete 1000ml;27215	✓	✓	✗ - gebruiksvoorschrift (categorie gebruikers) - gebruiksaanwijzing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Des-G Handalcohol Nedalco 500 ml; NL1300	✗	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Desderman pure 500 ml;1320585	✓	✓ ^⑤	✗ - gevaarsinformatie (voelbare gevaarsaanduiding)	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Desinfect Desinfecterende handreiniger 50 ml; 639 17:01	✓	✓	✗ - gevaarsinformatie (voorzorgsmaatregelen) - toelatingsgegevens (naam en adres)	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.

merk, batchcode en type product	toelating Ctgb	samenstelling ^②	etiket ^②	oordeel en actie ^③
Densept Gel 70% Toly gel 50 ml; EXP 01-04-2018	✓	✓	✗ - gebruiksvoorschrift (categorie gebruikers) - gebruiksaanwijzing - gevaarsinformatie (voorzorgsmaatregelen en voelbare gevaarsaanduiding) - gehalte werkzame stof	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Desinfect Desinfecterende handreiniger soft&clean (aseptix) 50 ml	✓	✓	✗ - gevaarsinformatie (tekstuele gevaarsaanduiding) - toelatingsgegevens (naam en adres)	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Estiryl Power Project Gel 0415	✗	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Ethades desinfectiemiddel 1000ml;2073YOS	✓	✓	✓	Geen veiligheidsrisico
Etos Hygienegel met antibacteriele werking 300ml;10971	✗	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Forever hand SanitizerTM met Aloe en honing 59ml; 261016	✓	✓	✗ - gevaarsinformatie (voorzorgsmaatregelen en tekstuele gevaarsaanduidingen)	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Gel hydroalcoolique pour la desinfection des mains 75 ml; 9260	✗ ①	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden
HD 410 Hand disinfection 500 ML Dürr Dental; 1624722	✗ ①	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Herome direct desinfect 200 ml; 60504512	✓	✓	✗ - gevaarsinformatie (gevaarsymbolen)	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Herome direct desinfect SOS spray 75ml;50804111	✗	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Holland Pharma Antibacteriele handgel 100ml;709-1794	✗	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Hydroalkoholisches Gel zur Handdesinfektion 500 ml; N-38273	✗ ①	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.

merk, batchcode en type product	toelating Ctgb	samenstelling ^②	etiket ^②	oordeel en actie ^③
Kenosept-L handdesinfectie 5L;1141719752	✓	✓	✗ - gebruiksvoorschrift - gebruiksaanwijzing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Kruidvat handgel desinfect 250ml; VERVALDATUM: 23-08-2019	✓	✓	✓	Geen veiligheidsrisico.
Kruidvat handgel desinfect joboba 250 ml; VERVALDATUM: 02-08-2019	✓	✓	✓	Geen veiligheidsrisico.
Landarie Baby Hand Sanitizer 30ml;141275	✗	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Medicanol desinfecterende handenalcohol 2073WCA	✓	✓	✓	Geen veiligheidsrisico.
Mucky Mitts hand sanitizer 10 ml Jackson Reece	✗	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
O'Daddy; handgel met desinfecterende werking 50ml	✗	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Podilon Huidesinfectie 250 ml;20160332	✓	✓	✗ - gebruiksvoorschrift - gebruiksaanwijzing - gevaarsinformatie (voorzorgsmaatregelen)	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Podiskin Huidesinfecti, 1 liter; 20170006	✗ ^④	✗ ^④	✗ - gebruiksaanwijzing - gevaarsinformatie (tekstuele gevaaraanduidingen)	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Purell advanced hygienic handrub 700ml;86074	✓	✓	✗ - gebruiksvoorschrift (categorie gebruikers) - gebruiksaanwijzing - gevaarsinformatie (gevaarssymbool, tekstuele gevaarsaanduidingen en voorzorgsmaatregelen) - toelatingsgegevens (nummer) - gehalte werkzame stof	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Puressentiel zuiverend antibacterieel gel 250ml;165167	✗ ^①	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.

merk, batchcode en type product	toelating Ctgb	samstelling ^②	etiket ^②	oordeel en actie ^③
Soapopular Hand Hygiene 25 ml; 1707770	✘	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Softa-man handedesinfectiemiddel 500 ml B-Braun; 17172M06	✘ ①	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Skinman Soft Protect 500ml; 1207AP0509	✓	✓	✘ - gebruiksvoorschrift (categorie gebruikers) - gebruiksaanwijzing - toelatingsgegevens (nummer) - gehalte werkzame stof	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Spirigel Complete 500 ml; 5137LEO205	✓	✓	✓	Geen veiligheidsrisico.
Stellisept MED antimicrobial washlotion 100ml; 395479	✘	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
SterilliumGel pure 475 ml;413321	✓	✓	✘ - gevaarsinformatie (voorzorgsmaatregelen)	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Sterillium med 1000ml; 418568	✓	✓	✓	Geen veiligheidsrisico.
Takazumi Desinfect gel 1L; 179161	✘	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Tork Alcoholgel premium 1000ml;121411	✘ ④	✘ ④	✓	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
L' L'UsineNo. 360 Handwash antibacterial 179161	✘	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Wapiti Thijm handgel natuurlijk antibacterieel 150 ml;1045423	✘	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.
Water-Jel instant hand Sanitizer 60 ml; 14304	✘	niet van toepassing	niet van toepassing	Veiligheidsrisico. De verkoop is verboden.

- ① is niet toegelaten in Nederland door het Ctgb, maar wel in een ander Europees land (België, Duitsland of Frankrijk)
- ② de samenstelling (soort stof en gehalte) van alleen toegelaten producten is onderzocht met een analysemethode (ethanol, 1-propanol, 2-propanol, chloorhexidine digluconaat, natriumhypochloriet, waterstofperoxide, didecyldimethyl ammoniumchloride (DDAC), benzalkoniumchloride (BAC), 2-fenylfenol, triclosan en limoneen) of op basis van het etiket. Voor niet-toegelaten producten is de samenstelling niet van toepassing.
- ③ oordeel gebaseerd op de onderzochte veiligheidseisen
- ④ de samenstelling is niet dezelfde als die van het toegelaten middel. Daarom is dit product niet toegelaten door het Ctgb.
- ⑤ de stof werd niet aangetoond met een analysemethode, maar staat wel vermeld op het etiket
- ✓ voldoet aan de wettelijke eisen
- ✗ voldoet niet aan de wettelijke eisen

Dit is een uitgave van:
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
Catharijnesingel 59 | Postbus 43006 | 3540 AA Utrecht
www.nvwa.nl
April 2019